

Jogélet.

„Vienna Rules 1926.“, nemzetközi magánjogi egyezménytervezet és tulajdonvédő deklaráció a bécsi jogászkongresszuson.

Közhelyszerű megállapítás, hogy azok a nagy nemzetközi egybesereglések, amelyeket a szellemi élet vagy a materiális termelés érdekcsoportjai különösen most, a világ újjászületésének vajudási korszakában tömegesen rendeznek a vendéglátó állam és város barátságának díszes külsőségei között, érdemben újat és értéket maradandót épp oly kevésbé produkálnak, mint a letűnt békeévek nagy kongresszusai. A nemzetközi összejövetelek az eszmék és a tervek kohójában inkább az egybeforrásztás munkáját végzik és egyúttal a hivatásbeli egybetartozás melegénél igyekeznek tagjaik elé egységes irányelveket állítani s beléjük kulturalközösségükből fakadó közszellemet is önteni. E cél azonban egyúttal már a létjogosultságot is jelenti, hiszen az olyan események, mint például az, hogy egy nagy nemzetközi kulturális kapcsolat ünnepélyes hitet tesz egy tisztultabb eszme mellett, vagy megállapodik bizonyos gyakorlati elvek világszerte propagálása és megvalósítása tekintetében, még sem merülhetnek nyomtalanul feledésbe.

A félévszázad hagyományaira visszatekintő *International Law Association* működési körét kissé megtépázták az új nemzetközi élet bőven buzgó jogegységesítő és jogalkotó törekvései. A Nemzetek Szövetsége, a Nemzetek Szövetsége Ligáinak Uniója, az Interparlamentáris Unió, a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara, a Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület, a Nemzetközi Magánjogi Intézet, a hágai nemzetközi magánjogi konferenciák és a rokonintézmények friss és eleven akcióikkal a nemzetközi közjog és magánjog ama területeire hatoltak, amelyeket eddig kizárólag a *Nemzetközi Jogi Egyesület* munkált meg. A nemzetközi élet e rohanó áramában az *International Law Association* működése lassanként átalakult a jogi kérdésekkel is foglalkozó új, nagy nemzetközi intézmények tevékenységét kiegészítő és szakvéleménnyel alátámasztó munkássággá.

A bécsi kongresszus* bizottsági munkálatokra tagozódó tevékenységét** áttekintvén, a magyar civiljogász a langyos viták sorozatából három olyant talál említésreméltónak, amelyeknek eredménye talán nem vész el a megvalósíthatatlanság

*) 1926. augusztus 5-től 11-ig.

**) A történeti hűség kedvéért soroljuk fel a kongresszus bizottságait: *Nemzetközi közjog*: Semlegességi bizottság. A nemzetközi büntető-törvényeszk bizottsága, kisebbségek védelme bizottsága, kodifikációs bizottság. *Nemzetközi magánjog*: CIF. bizottság, nemzetközi magánjogi bizottság, árfolyambizottság, a magántulajdon védelme bizottsága, a nemzetközi választott bíróság bizottsága, nemzetközi esődjogi bizottság, kodifikációs bizottság, légi jogi bizottság, a tisztességtelen verseny bizottsága, a szociális biztosítási jog bizottsága.

páras ködében, hanem a forgalmi élet praktikus jogi megoldásait hozza. A kongresszus az „1926. évi bécsi szabályok“ („Vienna Rules 1926“) neve alatt *egységes alapelveket jelölt meg a nemzetközi pénztartozásokat involváló szerződéseknél; egyezménytervezetet készített a nemzetközi kötetmek bizonyos nemeinél követendő jogszabályalkalmazás tekintetében és — idők jele — ünnepélyesen deklarálta a magántulajdon nemzetközi sérthetlenségét.*

A „Vienna Rules 1926“-et az árfolyambizottság — *Rate of Exchange Committee* — vitája előzte meg, amely részletesen foglalkozott a szerződésben kikötött pénznemtől eltérő idegen pénznemben való teljesítésnél az átszámítás kérdésével (az átszámítás időpontja), valamint a pénz értékcsökkenésének nemzetközi forgalmi relációkban alkalmazandó jogi következményeivel. A benyújtott jelentésanyag és a vita is a külföldi pénznem átszámításának kérdését a valorizáció problémáival állandoan összezavarta; ezért éppen magyar részről hangozott el az az indítvány, hogy a valorizáció kérdése választassék el a külföldi pénznemben teljesítendő fizetés fogalmától. A vita alapjául a „bécsi szabályok“ következő tervezete szolgált: „1. Ha a szerződés kiköti azt a pénznemet, amelyben a teljesítést eszközölni kell, a fizetést ebben a pénznemben kell teljesíteni. 2. Ilyen kikötés hiányában a fizetésnek az aranyegyenérték alapján történő számítás alapján kell történnie. Ha a pénzbeli tartozást az adós olyan pénznemben vállalta, amelynek az aranyhoz viszonyított értéke változik, azt kell vélelmezni, hogy e tartozást e pénznemnek a szerződéskötés napján és (tőzsdei) helyén fennálló aranyegyenértékében vállalta, hacsak e vélelmet a szerződő felek megállapodása meg nem dönti. 3. Késedelem esetében azon aranyegyenérték alapul vételével kell a kártérítést megállapítani, amely a teljesítés napján fennállott volna.“ E tervezethez ugyancsak magyar részről fűzték hozzá azt az indítványt, hogy az adós késedelmének ideje alatt bekövetkezett pénzelértéktelenedést az adós akkor is kiegyenlíteni tartozzék, ha az adós eredeti valutában fizet, szóval nemcsak a honi pénznemben való, hanem valutáris tartozások esetén is tartozzék az adós a késedelem ideje alatt bekövetkezett pénzelértéktelenedést kártérítéssel kiegyenlíteni. A bizottság „1926. évi bécsi szabályainak“ — amelyekre a nemzetközi viszonylatokban ügyfeleket kötő felek most már szerződéseikben egyszerűen hivatkozhatnak — végleges szövegükben lényegük az *effektivitás*, vagyis a szerződésben kikötött pénznemben *valóság*gal való fizetés. A fizetés helyének valutája csak akkor lép a *tényleges fizetés napjának árfolyamán* a szerződéses pénznem helyébe, ha az eredeti pénznemben való teljesítés lehetetlen. Mindkét esetben a késedelmes adós a késedelem ideje alatt bekövetkezett pénzértékcsökkenésért a hitelezőt kárpótolni tartozik, anélkül, hogy a hitelezőnek az absztrakt káron kívül konkrét kárát kellene bizonyítania.

A kongresszusnak kiemelkedő eredménye az a *nemzetközi egyezménytervezet*, amely egységes megoldást hoz a nemzetközi relációban létrejött vételi ügyletnél, *locatio conductio*

operisnél és szolgálati szerződésnél alkalmazandó jog tekintetében. A „törvények konfliktusa“ körül a nemzetközi magánjognak és így az ILLA-nak is régi, küzdelmes harca folyik, most ez talán az egyezménytervezet új jogelvei mellett el fog tűni addig, amíg a nemzetközi magánjog egységes kodifikálásának munkálatai e nehéz kérdéskomplexum újabb és általánosabb átgondolását ismét szükségessé nem teszik.

A szerkesztőbizottság olyan egyezményszöveg alkotását tüzte ki célul, amely a szerződések fentebb felsorolt nemeinél minden esetben határozottan megjelöli az *egyedül alkalmazható* jogot (renvoi kizárásával), kivéve, ha a szerződő felek előre kifejezetten kikötötték, hogy melyik számbajöhető jogterület (ország) joga nyerjen alkalmazást.

Az egyezménytervezet a következő lényegesebb intézkedéseket tartalmazza: *Ingóvételei ügyleteknél az eladó hazájának joga alkalmazandó*; kivételképen azonban a *vevő joga* kerül alkalmazásra, 1. ha az ügyletet az eladónak meghatalmazottja (ügynöke) a vevő hazájában való tartózkodása alatt kötötte; 2. ha a meghatalmazott (képviselő, ügynök) a vevő hazájában saját teleppel bír és az ügyletet a maga nevében kötötte; 3. ha a képviselőnek vagy az ügynöknek a vevő hazájában telepe van és az áru a vételi szerződés megkötésekor már a vevő hazájának területén volt. E szabályok nyernek alkalmazást tőzsdei, vásári (Messe-) vételeknél, aukcióknál stb., valamint azoknál a vállalkozói szerződéseknél is, amelyeknél az elkészítő szolgáltatja a szükséges anyagot. *Műbér- és munkabérszerződéseknel* (locatio conductio operis és operarum) a *teljesítés helyének joga irányadó*; ha azonban a teljesítés helye a szerződésből ki nem tűnik, vagy a szerződést több állam területén kell teljesíteni, a *teljesítést végző fél hazájának joga nyer alkalmazást*. Ingóvételei ügyleteknél és locatio conductio operis-nál az *ingóság megvizsgálása, kifogásolása, rendelkezésre bocsátása*; az ezen aktusokkal kapcsolatos határidők, jogosultságok és kötelezettségek tekintetében *annak az országnak törvényei* jönnek alkalmazásba, *amelynek területén az ingóságot meg kell vizsgálni*.

A nemzetközi piac forgalmi életének zavaraira megoldást hozó szabályok mellett nagyszerű hitvallásnak tűnik fel az a szolemnis deklaráció, amellyel a kongresszus a *magántulajdon sérthetetlenségének a nemzetközi jogban is követendő változtathatatlan elvét* a világ lelkiismerete elé idézte. A kulturállamok jogászságának csöndes, de megkapó flottatüntetése volt ez a jog örök eszméje mellett a fegyvereik erejére támaszkodó hatalmak előtt, hábár az elnöklő Lord *Phillimore* finom tapintattal ügyelt arra, hogy ezt a jog tiszteletének és uralmának hódoló pompás demonstrációt minden állam érte meg ugyan, de egyik se vegye különösen magára... A világ igazságérzete appelláló deklarációt a nagyhirű *Pollock* és négy előadó-társa még meg is taldották annak az álláspontjuknak hangsúlyozásával, hogy *a magántulajdonnak az állam által akár saját állampolgáraiktól, akár külföldiektől való elvétele alapulhat ugyan tételes jogszabályon, de mindenképen a jog eszméjébe ütközik*.

A bécsi kongresszus is, egyéb nagy nemzetközi mozgalmakkal együtt, biztató hirdetője az ujjaszülető Európa hajnalának

Dr. Király Ferenc.

Új kuriai bírák. A királyi Kuria bírói kara *Almási Antal* és *Szentirmay Ödön* kinevezésével két kiváló erővel erősödött meg. Almási jogirodalmi működése közismert: éppen jövő számunkban fogunk a kötelmi jogról írott könyve méltatásával foglalkozni. Szentirmay Ödön neve ugyancsak ismeretes a szaksajtóban kifejtett cikkei után is, bár ő elsősorban bírói munkájával jutott elismeréshez. Kinevezésük a jogászközönség osztatlan meglegedését váltotta ki.

Almásit kuriai bírói kinevezésén felül még egy másik jól megérdemelt kitüntetés is érte az egyetemi renkívüli tanári cím adományozásával. A szaksajtó szinte egyhangusággal ordinariatus követelt Almási számára és a hivatottak communis opinioja talán az illetékes körök részéről is előbb-utóbb méltánylást nyer.

Dr. Tury Sándor Kornél egyetemi tanár. *Dr. Tury Sándor Kornél*, a budapesti egyetemen nemrégiben habilitált kereskedelmi jogi magántanárt neveztek ki a szegedi egyetem kereskedelmi jogi professzorává. Tury Sándor Kornél egész fiatalon jutott el a tanári katedráig. Hivatalt munkájától mentesülve, bizonyára módja lesz nagyobbarányú irodalmi munkásságával valóra váltani azt az egyébként indokolt bizalmat, amely kinevezésének alapja volt.

Hetven külföldi ügyvéd különös látogatása Budapesten. Az *International Law Association* bécsi kongresszusa érdekes és kellemes meglepetéssel szolgált azoknak, akik az ügyvédkérdést tanulmányozva, szeretnek a kulturállamok ügyvédségei között jogi tudás és hivatásbeli rátermettség, vitatkozási készség és a jogásztól megkívánt általános magasabb műveltség tekintetében értékelő megkülönböztetéseket tenni. E kongresszus bizottsági munkálatainál mindenütt magyar ügyvédek magasszintű jogi képzettségéről tanuskodó lucidus felszólalásait honorálta a résztvevők tapsa; kiderült, hogy a magyar ügyvéd méltó maradt arra, hogy Európa vérbeli jogászainak előkelő sorában helyet foglalhasson és semmiben sem marad el a taláros angol barristerek és a francia avocat-k mögött. Természetes, hogy a kongresszus meleg légkörében sok baráti kapcsolat is fejlődött ki a résztvevő magyar ügyvédek és illusztris külföldi kartársaik között; örömmel néztünk tehát az *International Law Association* tagjainak a kongresszus befejeztével Budapestre tervezett kirándulása elé, mert hiszen e látogatás alkalmat látszott nyújtani arra, hogy messze idegenből jövő kartársainkat a konfraternitás melegével üdvözljük műhelyeink körében és megismertessük velük. — már csak hazafias célok szem előtt tartásával is — európai szintű jogi kulturánkat és karunknak a jogelmélet és a joggyakorlat terein végzett jelentékeny munkáját. Legnagyobb csodálkozásunkra azonban az idegenben szőtt barátságunk Budapesten vége szakadt, mert az az idegenforgalmi szerv és az az idegenforgalmi egyesület, amely az előkelő külföldi jogászok budapesti programját kezébe vett, egyszerűen elfeledkezett arról, hogy a külföld hetven gyakorlati jogászának Budapest turisztikai látóival mellet talán arra is módot kellett volna nyújtani, hogy az ország gyakorlati jogi életének képviselőivel is összejöjjenek. Az idegenforgalmi üzleti vállalatlól és ma-